

1. maí-dagsroði í Keypmannahavn:

Føroyingurin livir í miðøld

1. maí-tiltakið stavar frá 1884. Uppskotið um ein altjóða arbeiðaradag kom fyrstu ferð fram í tí Ameríkonsku Arbeiðara Føderatiónini, og frá 1889 hátíðarhildu eisini europeiskir arbeiðarar dagin. Tey upprunaligu málini vóru hægri løn, politisk rættindi, 40-tíma arbeiðs-vika, arbeiðstrygd og eitt sosialt trygdarnet. Flest øll av hesum málumugu sigast at vera nádd í Norðurlondum.

Men heimsmýndin er í dag so dæpur, at tað er satt ábyrgdarloysi at meina, at tað ber til at halda seg burtur frá politikki.

Tað hevur leingi verið síður, at lesandi taka undir við arbeiðararøsluni. Samhugin er bæði ideologiskur og grundaður á tann veruleika, at báðir bólkir stríðast fyrri betri livikorum og sterri politiskum rættindum.

Henda yrking hjá Jóanesi Nielsen er úr yrkingasavninum »Trettandi mánaðin« og eitur Sendibóðini:

Halló, hon sjálv við linealini
skunda sær
sementid til bygningarnar biðar
alt ov leingi hava árnar
grátid til onga nyttu

Óg tú, málarin
prýð bygningarnar við tinum kynstri
hesir kældu veggir
betonga okkara dreym

Jú, rættid okkum sær bókur,
sum mana upp til stríð,
ið miskunnleysar peika á
tey sár,
har miskunnloysið brennur

Óg læknin
Tað er ikki á sjúkrahúsinum
trummuhindurnar bresta
men við grótborin vetrardag
Heldur ikki á skurðeildini
bólga magasárin
men í trongum kjallaraibúðum
tá hampafólk svevur

Her, læknin
her er titt arbeiðspláss

Soleiðis skulu vit virka
flætta eitt mynstur av felagsskapi
haðani ælabogin vælsignandi
lyftir sínar armar

Men tað hevur higartil ikki eydnast at veita tað mynstur av felagsskapi, sum Jóanes Nielsen yrkir um. Vanliga hugsanin millum lesandi í dag er, at tað er SOOO KEEED-LIGT at fáast við politikk og samfelagsspeurningar. Tað ræður um at fjálga um seg sjálvan og um síni, fáa sær hús-og-bil-og-

Í Føroyum ræður religiøs orskapur. Tað er ikki skil og vit og logikkur, sum stýra mentan og politikki, men ein miðaldarlig fatan av óviðkomandi skriftstøðum.

Ein neyðarslig og ótespilg blaðskriv-ing er einasta upplýsingarkeldan hjá mongum føroyingi. Haturpropaganda móti øllum øðrvísihugsandi, fólkahatur og útspilling hava tænt sum psykologisk krigsfyrirreiking. Afturhaldskroppar og krigsgalnr mannahatarar rundan um Dagblaðið vilja leggja lendi undir út-lendskt hervald.

Sæð uttanifrá er tað føroyska sirkussíð við kynsrásmu og minnilutahatri mest átókt einari ræðusøgu úr miðöldini, segði Joan Christiansen m.a., tá hon helt 1. maí-dagsroði í Føroyahúsinum í Keypmannahavn seinasta sunnudag.

— Hon legði dent á, at fávitskan, fanat-isman og mannahatrið mugu steðgast. Vit prenta røðuna:

Vit prenta røðu, sum Joan Christiansen, ráðslimur í Meginfelag Føroyskra Studenta, helt á 1. maí-dags haldinum hjá Meginfelag Føroyskra Studenta í Føroya-húsinum í Keypmannahavn.

skulu framleiða hana. Nú vita vit við vissu, at Ísrael hevur brotið hesa samtykt, og tá atomteknikar-in Vanunu gjørdi heiminum tann beina at upplýsa, at Ísrael í 20 ár hevur framleitt atomvápna, so bleiv hann dæmdur til fongsul fyrri livið.

Tann øra vápnakappingin er ein stóðug hóttað móti sjálvum livinum á jørðini. Tær øgilugu upphæddir, sum nú fara til vápnagerð, fóru hentari til umhvørvisvernd, til bardaga móti sjúkum, til nýggj arbeiðspláss og til hjálp til tey fáteku londini.

Ozon-lagið, sum verjur jørðina móti skaðilgari sólstráling, tynnist av okkara ávum. Kemisk virki — sum Sandozfabrikin í Schweiz — dálka hæv og vøtn. Burturtveitt iløt sum plastikkfløskur og -posar dálka náttúruna (upplýsingartiðin hjá PVC er mett til 25.000 ár). Tjernobyl-vanlukkan í 1986 ferdi til stóran skaða og visir, hvussu vandamikil atomorkan er. Arbeiðsloysið er stóðugt vaksandi í nógvum londum og er ein stór vanlukka fyrri bæði samfelag-ini og tann einstaka. Vælferðartiðin tykist vera farin. Nú skal sparast, verður sagt. Men samstundis hoyra vit, at tey ríku m.a. í Bretlandi fáa stóran skattlætta. Tað er sum skrivað stendur: frá teimum, sum onki hava, skal verða tikið ...

Rásmu ger um seg mangastaðni, og nazismen merkt bæði her og í Føroyum, har trýstið frá høgropolitikkinum og frá gudilgum mannahatarum er so stórt, at tað er trupult at fáa Løgtingið at samtykkja eina lógargrein, sum skal verja minnilutar móti forfylg-ing.

Heimsins fáatekstu lond verða herjað av borgarakriggjum, sum verða figgjað og stýrd av pengamaktini. Góð dæmi eru Angola og Mocambique, sum eru deyðkomin av álopinum úr tí kristiliga og kapitalistiska Suðurafríka, sum hevur so nógvur góðar vinir í Føroyum.

Hesir gomlu og nýggju nazista í Suðurafríka, sum hava tikið landið frá teimum svørtu, halda fram við apartheid, hóast at kalla allar heimurin mótmælir. Í fjór blivu heili 164 svørt tikin av døgum í Suðurafríka.

Í Ísrael roynir hetsingargvaldið eftir gamlari uppskrift at buka lýdni inn í tey kúgaðu. Tey, sum ikki vilja akta tað zionistiska harrafólkið, fáa bein og armar brotin. Heldur ikki bern og halvaksin sleppa undan.

Í Føroyum ræður religiøs orskapur. Tað er ikki skil og vit og logikkur, sum stýra mentan og politikki, men ein miðaldarlig fatan av óviðkomandi skriftstøðum. Hetta hend-

ir uppi í Norðuratlants-havinum 400 ár eftir Kopernikus og Galilei. Føroyskur høgropolitikari og vinnulivsmenn leita sær hugagóðir suður til tað hersetta Namibia at biðja um fiskivinnusamarbeiði við eitt stýri, sum ST mælir til at øll boykotta. Ein neyðarslig og ótespilg blaðskriv-ing er einasta upplýsingarkeldan hjá mongum føroyingi. Haturpropaganda móti øllum øðrvísi hugsandi, fólkahatur og útspilling hava tænt sum psykologisk krigsfyrirreiking og hava ført við sær, at tann gamla og rótfesta pasifisman er í vanda. Afturhaldskroppar og krigsgalnr mannahatarar rundan um Dagblaðið vilja leggja lendi undir út-lendskt hervald.

Framhald av síðu 8

nóg greiðliga frá politikki okkara — eisini tí neyðuga politikkinum.

Tapið, vit høvdu boðað frá, at javnaðarflokkurin skal siga sín boðskap týðuligari.

Í góðum treysti halda vit fram at arbeiða fyrri teimum hugsjónum, sum javnaðarflokkurin byggir á.

Í hesum valstríði lögdu vit dent á m.o.: manna-rættindi, at vit megu upphalda vælferðarsam-felagnum, sum okkara hugsjónir og politikkur eigur so stóran lut í. Vit

Sæð uttanifrá er tað føroyska sirkussíð við kynsrásmu og minnilutahatri mest átókt einari ræðusøgu úr miðöldini. Fávitskan, fanatismen og mannahatrið mugu steðgast. Tað, sum um ræður er, at vit øll, Ø.L.L., sleppa at liva og byggja okkara framtíð í friði.

Ti mugu vit veita eitt mynstur av felagsskapi úr trimum træðrum, sum eita friður, umhvørvisvernd og solidaritetur við øll tey, sum eru kúgað, eru svong og bera tungar byrðar.

Fyri at hetta skal eydnast, er neyðugt, at vit niðurbóta figgindamýndirnar innan í okkum sjálvum. Tær eru úrslit av intoleransu og skilaleysum politikki, sum tey ráðandi føra. Mangan er okkara hugaheimur fastgrógvur av meiningum, sum vit hava hoyrt so ofta, at vit halda at tær eru okkara egnu. Eitt nú kann nevast hugsanin, at atomvápna tryggja friðin, at tey svørtu eiga at hava færri rættindi enn tey hvítu, at tey sterku og ríku skulu stuðlast fyrri at skjá um investering og spekulatión o.s.fr.

Vit mugu ikki gloyma, at vit øll eru menniskju og sum menniskju eiga vit øll at hava somu rættindi, líkamikið um vit eru kvinnur ella menn, svørt ella hvít, kapitalistar ella kommunistar, teistar ella ateistar, hetero- ella homoseksuel.

Framtíðin kemur ikki av sær sjálvari og tað eru ikki bara tey, sum fremja haturpropagandu og afturhaldi, sum eru sek, men eisini tey, sum ikki mótmæla.

So er bara eftir at velja friðin til fólkatingsvalið 10. maí!

løgdu dent á verjanina av umhvørvinum móti dálking, sum hóttr alt liv, og vit lögdu dent á at virka fyrri einum sunnum vinnulivi, góðum arbeiðsumstøðum.

Hetta eru ikki smávægis uppgávur. Tær krevja nógv av hvørjum einstøkum.

Skulu vit ávirka og skulu vit náa úrslit, krevst at vit fáa álit frá veljaranum.

Óg tað er hetta, vit skulu byggja upp aftur til komandi lögtingsval.

J. Lindenskov